

RADNICI CEDIS-A RADE NA PRIPREMI DALEKOVODA ZA ZIMU

EKIPE ODRŽAVANJA UVIJEK TAMO GDJE SU POTREBNE

Jesenji mjeseci su, za ekipe održavanja nadzemnih vodova 35 kilovolti (kV), rezervirani za remont dalekovoda u sjevernom dijelu Crne Gore. U tom periodu, dalekovodi se pripremaju za zimu, kada su uslovi za rad složniji i zahtijevaju njihovu punu pogonsku spremnost.

Radovima na 35 kV dalekovodu Andrijevića-Plav-Gusinja, prošle srijede je završen planirani remont za 2017. godinu, čime su oni pripremljeni za rad u zimskim uslovima.

Dalekovodne ekipe Dnevne novine su zatekle u Plavu. Posmatrajući ih kako se sa lakoćom penju do vrha čelično rešetkastog stuba, radeći na provjeri elemenata u izolatorskom lancu, sve je izgledalo jednostavno. Ali ipak, bio je dovoljan jedan pogled sa zemlje prema vrhu stuba visokog i do 20 metara, da se shvati koliko ništa nije onako kako laiku na prvi pogled izgleda. Rad na dalekovodu je fizički težak i rizičan posao.

■ NEPRISTUPAČNI TERENI

U održavanju dalekovoda ne može da radi bilo ko. Od ekipe se zahtijeva spremnost za rad u ekstremnim uslovima. Koridor dalekovoda često se prostire preko planinskih prevoja, udaljen čak i od šumskih puteva, na izuzetno nepristupačnim terenima. Mnogo znanja, međusobnog povjerenja, odricanja, trpljenja, rizika po život, odvojeno

Ekipe održavanja su radovima na dalekovodu Andrijevića-Plav-Gusinja završile planirani remont za ovu godinu

sti od porodice, nosi posao u operativi CEDIS-a.

Šef službe za održavanje nadzemnih 35 kV vodova Miodrag Kastratović govori o specifičnostima posla dalekovodnih ekipa.

"Ekipe moraju do pojedinih objekata pješaciti i po više sati, jer se kvarovi nerijetko nalaze na najvišim tačkama planine gdje su i najpodložniji vremenskim uticajima. Osim opreme i alata koji su potrebni da bi energetska objekta doveli u ispravno stanje, ekipe sa sobom nose i zalihe vode i hrane. Sve to predstavlja dodatni teret u obavljenju ovoga, inače, teškog posla", priča o radu dalekovodnih ekipa njihov šef

● ● ●
MNOGO ZNANJA, MEĐUSOBNOG POVJERENJA, ODRICANJA, TRPLJENJA, RIZIKA PO ŽIVOT, ODVOJENOSTI OD PORODICE, NOSI POSAO U OPERATIVI CEDIS-A

Kastratović.

Ipak, ekipe obidu sve objekte, otklone nedostatke i saniraju kritična mjesta. Veliki dio dalekovoda je na nepristupačnim i ekstremnim vremenskim uslovima izloženim područjima, tako da ih je nemoguće stoprocentno osigurati od havarija.

"Stanje mreže je zadovo-

ljavajuće. Kvarovi, koji se posljednjih godina događaju na dalekovodima, većinom su posljedica atmosferskih pražnjenja. Iz toga možemo zaključiti da je preventivno održavanje, kakvo se u CEDIS-u sprovodi, najbolje rješenje i da je dalo dobre rezultate. U toku zimskih mjeseci, poseban problem nadzemnim vodovima predstavlja vlažni snijeg praćen južnim vjetrovom. Tada dolazi do lijepljenja snijega na provodnicima kada dodatni teret bude značajno veći od dozvoljenog. To rezultira kidanjem provodnika, a nekada i oštećenjem samog stuba ili više njih", dodaje Kastratović.

■ UGROŽAVANJE BEZBJEDNOSTI

Služba za održavanje nadzemnih vodova naponskog nivoa 35 kV održava oko 860 kilometara dalekovoda koji broje više od 6.500 stubnih mjesta. Godinama su se izdvojili ključni problemi koji zadaju poteškoće u održavanju energetskih objekata. U prvom redu, to je izgradnja objekata u blizini dalekovoda čime se značajno ugrožava njihov rad, kao i bezbjednost samog objekta koji je u njegovoj blizini izgrađen. Pomenuti problem naročito je izražen u primorskim opštinama. Drugi problem je krađa elemenata dalekovoda - užad, L-profil. Takve radnje direktno ugrožavaju stabilnost stuba i bezbjednost objekta. Ali, na prvom mjestu, ugrožavaju život počinilaca toga djela.

"Svaka neovlašćena djelatnost na stubnim mjestima pod naponom izuzetno je visokog rizika. Kradljivci se izlažu opasnosti od strujnog udara, dok oštećen stub u slučaju rušenja predstavlja opasnost po građane i objekte u okolini. Pored toga, u slučaju rušenja stuba, istrgnuti provodnici predstavljaju opasnost zbog mogućnosti strujnog udara, ali i požara. Posljedica ovih krivičnih radnji su česti kvarovi i prekidu u napajanju za čitave gradove, dok je materijalna dobit od prodaje gvožđa i bakra na crnom tržištu kao sekundarne sirovine izuzetno mala", priča Kastratović.

● ● ● Suzbiti crno tržište bakra i gvožđa

Ekipe održavanja se dodatno angažuju, obilaze i kontrolišu stanje mreže i energetskih objekata. Međutim, dešava se da, nekoliko dana nakon sanacije, na meti budu ponovo objekti koji su već jednom sanirani. Prije par godina, zbog ovih nedozvoljenih radnji,

došlo je do rušenja velikog broja željezno - rešetkastih stubova, zbog čega je više opština na sjeveru Crne Gore nekoliko dana bilo bez napajanja.

Jedina mjera koja se pokazala kao efikasna i u zemljama u okruženju, koje takođe imaju problem sa ovom vrstom kra-

đa, jeste suzbijanje crnog tržišta bakra i gvožđa.

Koliko god posao bio zahtjevan, ekipe održavanja dalekovoda su, kako tvrde u CEDIS-u uvijek tamo gdje su potrebne kako bi sistem držali stabilnim i korisnici imali uredno napajanje električnom energijom.

Koridor dalekovoda često se prostire preko planinskih prevoja